

ZARZĄDZENIE NR 469/23
WÓJTA GMINY GRÓDEK

z dnia 31 sierpnia 2023 r.

w sprawie założeń do projektu budżetu gminy Gródek na 2024 r.

Na podstawie art. 30 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 i 572), w związku z art. 230 ust. 1 i art. 233 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, 1273, 1407 i 1641) oraz § 1 pkt 1 uchwały Nr XXXV/281/10 Rady Gminy Gródek z dnia 24 czerwca 2010 r. w sprawie trybu prac na projektem uchwały budżetowej Gminy Gródek, szczegółowości projektu budżetu oraz rodzajów materiałów informacyjnych towarzyszących projektowi budżetu zmienionej uchwałą Nr IV/32/11 Rady Gminy Gródek z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie trybu prac na projektem uchwały budżetowej Gminy Gródek, szczegółowości projektu budżetu oraz rodzajów materiałów informacyjnych towarzyszących projektowi budżetu, zarządzam co następuje:

§ 1. Przyjmuję założenia do projektu budżetu gminy Gródek oraz określam kierunki polityki społecznej i gospodarczej na 2024 r., zgodnie z załącznikiem do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Założenia stanowiąc będą podstawę do opracowania projektu budżetu gminy Gródek na rok 2024.

§ 3. Wykonanie zarządzenia powierzam kierownikom i dyrektorom gminnych jednostek budżetowych, dyrektorom instytucji kultury oraz kierownikom poszczególnych referatów organizacyjnych Urzędu Gminy Gródek.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Założenia projektu budżetu oraz kierunki polityki społecznej i gospodarczej gminy Gródek na 2024 r.

I. Wprowadzenie i założenia ogólne

Założenia do projektu budżetu gminy Gródek na 2024 r. zostały opracowane w oparciu o obowiązujące przepisy prawa i akty wewnętrzne, w tym w szczególności:

- ustawę z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2267, z 2023 r. poz. 1586),
- ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, 1273, 1407 i 1641)
- uchwałę Rady Gminy Gródek Nr XLIX/433/23 z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Gródek na lata 2023-2026 wraz z prognozą kwoty długu i spłat zobowiązań na lata 2023-2037,
- zobowiązania z lat ubiegłych w zakresie zaciągniętych kredytów i wyemitowanych obligacji komunalnych,
- warunki i skutki finansowe wynikające z zawartych już umów i porozumień,
- bieżący monitoring realizacji budżetu, a zwłaszcza przewidywane wykonanie dochodów i wydatków do końca 2023 r. oraz analiza sytuacji finansowej Gminy,
- planowane pozyskanie środków z Unii Europejskiej w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 i z innych źródeł zewnętrznych,

jak również w oparciu o przyjęte przez Rząd założenia do ustawy budżetowej na 2024 r. oraz prognozy podstawowych wskaźników makroekonomicznych skorygowanych o własne analizy związane z perspektywami dla gminy Gródek.

II. Główne kierunki działania gminy Gródek w warunkach ograniczonych możliwości budżetowych

Zgodnie z założeniami projektu budżetu państwa na 2024 r., polityka gospodarcza rządu będzie nakierowana na wzmacnianie potencjału polskiej gospodarki po kryzysie energetycznym wywołanym przez rosyjską agresję na Ukrainę, przy zachowaniu dbałości o stabilność zadłużenia publicznego oraz uwzględnieniu wytycznych instytucji UE. W przyszłym roku wzrost PKB ma osiągnąć poziom 3,0%. Założenia makroekonomiczne są spójne z przesłaną do Komisji Europejskiej Aktualizacją Programu Konwergencji, jednak z uwzględnieniem wpływu programu „800+” na gospodarkę. W 2024 r. nastąpi ożywienie gospodarcze, a wzrost PKB powinien osiągnąć **3,0%**. Wpływ na to będzie miała spadająca inflacja, powrót do dodatniej dynamiki płac realnych w ujęciu całorocznym oraz polepszenie nastrojów konsumentów. W 2024 r., wraz z poprawą sytuacji gospodarczej, dynamika spożycia prywatnego wzrośnie i osiągnie poziom **2,8%**. W 2024 r. nakłady brutto na środki trwałe ogółem powinny wzrosnąć o **4,4%**. Wpływ na rosnącą dynamikę inwestycji będzie miało polepszenie sytuacji gospodarczej, a w dłuższym horyzoncie także oczekiwany przez rynek spadający koszt kapitału. W najbliższych latach przewidywany jest także wyraźny wzrost inwestycji publicznych, w tym zwiększenie zdolności obronnych kraju. W 2024 r., wraz z poprawą sytuacji gospodarczej na rynkach eksportowych, wzrost ten wyniesie 3,9%. W 2024 r. import będzie rósł w tempie zbliżonym do eksportu (3,8%). W rezultacie, wkład eksportu netto we wzrost PKB wyniesie 1,2 pkt. proc. w 2023 r. oraz 0,2 pkt. proc. w 2024 r. W 2023 r. oczekiwany jest niewielki wzrost stopy bezrobocia do 5,5% na koniec roku i jej spadek na koniec 2024 r. do **5,3%**. Prognozuje się, że wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej wyniesie w 2024 r. **9,7%**. Oczekuje się, że inflacja w 2023 r. wyniesie średnio 12,0%, a w następnym roku **6,6%**. Głównymi czynnikami, które będą wpływały na obniżanie się inflacji będą stabilizacja cen surowców energetycznych i żywności na rynkach światowych, relatywnie niska dynamika spożycia prywatnego w bieżącym roku oraz restrykcyjna polityka pieniężna.

Ogólne ramy działania Gminy w przyszłych latach oraz finansowe i rzeczowe instrumenty ich osiągnięcia zostały określone w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Budżet na 2024 rok i w latach następnych musi być wykonywany przy założeniu konsekwentnej realizacji strategicznych celów i wyzwań polityki budżetowej przy stopniowej redukcji niedoboru budżetowego i ograniczeniu przyrostu zadłużenia, ale w sposób niezagrażający rozwojowi Gminy. Z pewnością celem strategicznym jest ograniczenie przyrostu zadłużenia, chociażby przez stale rosnące koszty kredytu w postaci rosnących co miesiąc stóp procentowych NBP. Nadal niezbędne będzie utrzymanie dyscypliny z zakresie wydatków budżetowych, w szczególności wydatków bieżących. Kontynuowane będą działania optymalizujące gospodarowanie ograniczonymi środkami finansowymi, m.in. poprzez oszczędności, racjonalizację i uelastyczenie wydatków oraz poprzez optymalizację dochodów.

III. Założenia ogólne

Przy konstruowaniu projektu budżetu gminy Gródek na 2024 r. należy:

- 1) uwzględnić obowiązujące obecnie przepisy prawa w odniesieniu do zadań i sposobu finansowania gminy, w tym w szczególności ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r.,
- 2) uwzględnić założenia przyjęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy na lata 2023-2037 w części dotyczącej 2024 r.,
- 3) dokonać weryfikacji realizowanych zadań, ich zakresu oraz sposobu ich realizacji mającej na celu ograniczenie poziomu wydatków bieżących (racjonalizacja wydatków) oraz podjąć intensywne czynności zmierzające do ograniczenia kosztów realizacji zadań bieżących (wydatków bieżących), zwłaszcza związanych z zadaniami o charakterze fakultatywnym i kosztami administracyjnymi, z wyłączeniem wydatków kontynuowanych i obligatoryjnych związanych z obsługą długu, wydatków wynikających z zawartych umów, wydanych decyzji, pozwoleń, itp. tak, by ich kwota nie była wyższa niż w roku 2023, podejmować działania w celu wykonywania zadań przy współudziale i finansowaniu ich przez inne podmioty zewnętrzne,
- 4) unikać zaciągania zobowiązań dłużnych, tj. **poręczeń i gwarancji**, które powodowałyby zwiększenie aktualnie osiągniętego wskaźnika długu w relacji do dochodów i utrzymanie wskaźnika obsługi długu na możliwie niskim poziomie z uwagi na ryzyko związane z prognozą dochodów i podwyższone ryzyko zmienności na rynkach finansowych,
- 5) stale monitorować i analizować sytuację finansową gminy, w tym dokonywać analizy założeń pod kątem zachowania stabilności finansowej gminy, takich parametrów budżetowych jak:
 - wysokość deficytu,
 - wynik operacyjny rozumiany jako różnica między dochodami a wydatkami bieżącymi w kontekście przepisu art. 242 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, który wprowadził zasadę bilansowania się budżetu operacyjnego począwszy od 2011 r.,
 - poziom zadłużenia w aspekcie obowiązujących i przyszłych norm ostrożnościowych,
 - koszty obsługi długu w kontekście znaczącego wzrostu stóp procentowych w związku z sytuacją na rynkach finansowych,
- 6) uwzględnić przewidywane przez Ministerstwo Finansów kierunki rozwoju sytuacji gospodarczej w kraju oraz prognozowane parametry makroekonomiczne przedstawione w dokumentach rządowych, w tym w Założeniach do projektu budżetu państwa na 2024 r.,
- 7) przeprowadzić analizę przewidywanych zmian w przepisach pod kątem ich wpływu na sytuację finansową Gminy w 2024 r. i w kolejnych latach,
- 8) uwzględnić planowane pozyskanie środków z Unii Europejskiej w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027, jak też środków z innych programów pomocowych na dofinansowanie projektów inwestycyjnych i tzw. projektów „miękkich”,
- 9) zmaksymalizować pozyskiwanie dochodów z majątku gminy, w tym z tytułu sprzedaży majątku, optymalizować dochody, tj. wykorzystywać wszystkie możliwe źródła dochodów niezbędnych do finansowania swej działalności, zwiększyć ściągalność należności budżetowych, prowadzić racjonalną gospodarkę w zakresie gromadzenia dochodów ze sprzedaży majątku, rzeczy, praw oraz świadczonych usług,
- 10) wyeliminować finansowanie zadań nie będących zadaniami własnymi samorządu,
- 11) uwzględnić przewidywane zmiany czynników wewnętrznych, w tym lokalnej polityki w zakresie podatków i opłat, kształtowania cen usług komunalnych świadczonych przez Zakład Gospodarki Komunalnej, zmiany dotyczące zarządzania majątkiem gminy pod względem ograniczania kosztów oraz dbania o podniesienie efektywności zarządzania zasobem: optymalizacja dochodów z opłat i taryf, optymalizacja dochodów z podatków lokalnych w ramach ustawowych stawek maksymalnych.

Oszczędności związane z niższymi ofertami cenowymi w stosunku do kwot zaplanowanych nie podlegają dowolnemu podziałowi.

Zakłada się, że podstawą projektu budżetu na 2024 r. będą parametry makroekonomiczne m.in. założenia do projektu ustawy budżetowej na 2024 r. określone przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 13 czerwca 2023 r. Założenia te są spójne z opublikowaną w kwietniu i przesłaną do Komisji Europejskiej Aktualizacją Programu Konwergencji. Zgodnie z Założeniami projektu budżetu państwa na rok 2024 polityka gospodarcza będzie nakierowana na wzmacnianie potencjału polskiej gospodarki po kryzysie energetycznym wywołanym przez rosyjską agresję na Ukrainę, przy uwzględnieniu dbałości o średniookresową stabilność zadłużenia

publicznego oraz uwzględnieniu aktualnych wytycznych instytucji UE dotyczących polityk budżetowych i krajowych ram fiskalnych.

Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej w przyszłym roku należy skupić się na kontroli tempa wzrostu wydatków bieżących, przy priorytetowym traktowaniu wydatków inwestycyjnych.

Propozycja średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na rok 2024 oraz informacja o prognozowanych wielkościach makroekonomicznych stanowiących podstawę do opracowania projektu ustawy budżetowej na rok 2024 przewidują - tak jak w roku poprzednim - przeznaczenie dodatkowych środków na wzrost funduszu wynagrodzeń na poziomie prognozowanej na 2024 r. średniorocznej dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych - **6,6%**, przy zachowaniu indeksacji dla poszczególnych grup pracowniczych.

Na potrzeby projektu budżetu państwa na 2024 r. przyjęto następujące wskaźniki makroekonomiczne:

- dynamika realna PKB - **3,0%**,
- średnioroczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych (inflacja) - **6,6%**,
- dynamika nominalna przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej - **9,7%**.

Od 1 stycznia 2024 r. minimalne wynagrodzenie wzrośnie do kwoty **4.242 zł brutto**, a od lipca - **4.300 zł brutto**.

Minimalna stawka godzinowa, której wysokość powiązana jest ze wzrostem minimalnego wynagrodzenia również wzrośnie dwukrotnie. Od stycznia 2024 roku wyniesie **27,70 zł** a od lipca **28,10 zł**, co oznacza wzrost o 19,5 % w stosunku do kwoty z lipca 2023 r.

Projekt budżetu Gminy na rok 2024 będzie sporządzony w cenach bieżących. Działania oszczędnościowe i racjonalizujące wydatki bieżące muszą być w 2024 r. kontynuowane. W związku z koniecznością spłaty wyższych rat zadłużenia, możliwości inwestycyjne Gminy zostaną obniżone. Za strategiczne kierunki polityki społecznej i gospodarczej na 2024 r. w dalszym ciągu uznaje się:

- 1) poprawę zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy poprzez budowę i modernizację dróg publicznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz mostów,
- 2) poprawę jakości gminnego środowiska naturalnego poprzez aktywne wspieranie inwestycji związanych z gospodarką wodno-kanalizacyjną, oczyszczaniem ścieków, dostarczaniem ciepła,
- 3) modernizację infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i społecznej, w tym użyteczności publicznej,
- 4) poprawę jakości życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę sieci oraz infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej,
- 5) dążenie do optymalnego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie opieki zdrowotnej, bezpieczeństwa publicznego i pomocy społecznej oraz utrzymania porządku i czystości w gminie,
- 6) dążenie do maksymalnego zwiększenia dochodów ze środków pomocowych i innych źródeł zewnętrznych,
- 7) zwiększenie udziałów wydatków majątkowych w wydatkach ogółem, ograniczenie wydatków bieżących,
- 8) podjęcie działań zmierzających do poprawy istniejącego stanu gminnego zasobu lokalowego, a tym samym zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych gminy w zakresie lokali socjalnych i komunalnych,
- 9) dążenie do rozwoju przedsiębiorczości w gminie poprzez podejmowanie inicjatyw zachęcających przedsiębiorców do rozpoczynania działalności na terenie gminy, dalszego inwestowania i rozszerzania działalności.

IV. Obecna sytuacja finansów gminy Gródek

Wieloletnia Prognoza Finansowa, przyjęta uchwałą Rady Gminy na lata 2023-2026 wraz ze zmianami, obejmująca prognozę kwoty długu i spłat zobowiązań na lata 2023-2037 wskazuje, że najważniejsze dla władz Gminy, w tym okresie, jest realizacja zadań inwestycyjnych współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. Nadal priorytetem dla jednostki jest poprawa infrastruktury drogowej zarówno w zakresie dróg gminnych, jak również w ramach współpracy w zakresie dróg powiatowych, a ponadto poprawa dostępności do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, oraz wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wytyczonych obszarów zdegradowanych m.in. poprzez poprawę jakości usług społecznych i kulturalnych, rewitalizację i integrację społeczną, a w efekcie poprawę warunków życia mieszkańców gminy poprzez realizację zadań ukierunkowanych na integrację mieszkańców z grupami wrażliwymi, rozwój usług oświaty, kultury i oferty sportowo-rekreacyjnej, wzrostu aktywności i integracji społecznej, rozwoju kompetencji zawodowych mieszkańców oraz wzrostu poczucia bezpieczeństwa.

W roku 2022 wykonanie budżetu gminy zamknęło się nadwyżką w wysokości 1.156.735,14 zł, przy zaplanowanej kwocie deficytu 2.952.806,10 zł. Stan zadłużenia na koniec 2022 r. wyniósł 9.251.642 zł, natomiast w relacji do dochodów wykonanych ogółem stanowi 25,60 %.

Korzystną sytuacją przy konstruowaniu budżetu gminy na 2024 r. byłoby, gdyby w 2023 r. pozostały wolne środki w budżecie, które można przeznaczyć na zaplanowane na 2024 r. rozchody w kwocie 615.000 zł z tytułu spłat rat kredytów długoterminowych i wykup obligacji oraz na wydatki inwestycyjne, w tym na udział w zadaniach współfinansowanych ze środków unijnych.

Mając na uwadze spełnienie indywidualnego wskaźnika spłaty wynikającego z art. 243 ustawy o finansach publicznych, Gmina Gródek realizuje działania mające na celu spełnienie wymogów wynikających z ustawy poprzez m.in. redukcję zadłużenia i kosztów jego obsługi. Niestety rok 2023 to w dalszym ciągu znaczący wzrost kosztów obsługi długu ze względu na wysokie poziomy stóp procentowych, co przełożyło się na wysokość spłacanych odsetek.

Trudne decyzje w zakresie zwiększenia zadłużenia mogą zwiększyć szansę na wykorzystanie dostępnego finansowania z UE oraz funduszy krajowych, jednak zwiększanie poziomu zadłużenia wpływa na zwiększanie wydatków na koszty jego obsługi, a tym samym niekorzystnie wpływa na wskaźnik spłaty.

Organy gminy mając na względzie postanowienia o bezwzględny zakazie uchwalania budżetu, którego realizacja spowoduje naruszenie wskaźnika obliczonego na podstawie art. 243 dokładają wszelkich starań mających na celu obniżenie wysokości zadłużenia oraz zmierzających do obniżenia planowanych wydatków bieżących, w tym na koszty obsługi zadłużenia. Dlatego w dalszym ciągu szczególnie nacisk kładzie się na oszczędności we wszystkich rodzajach wydatków bieżących. Nie dotyczy to tzw. wydatków sztywnych związanych, np. z pomocą społeczną oraz zobowiązaniami wynikającymi z już zawartych umów długoterminowych, czy wspomnianymi powyżej, kosztami obsługi długu.

Na obecnym etapie planowania jednostki samorządu terytorialnego nie posiadają wystarczającej wiedzy o możliwości pozyskania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej czy też Krajowego Planu Odbudowy, jednakże do priorytetów w zakresie wydatków inwestycyjnych należy zaliczyć:

- możliwość pozyskania środków z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg,
- możliwość pozyskania środków z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych czy w ramach rządowego programu "Polski Ład"
- pozyskanie środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- kontynuacja współpracy z Zarządem i Radą Powiatu Białostockiego w zakresie dróg powiatowych,
- podjęcie działań rewitalizacyjnych na terenie Gminy Gródek.

Strategicznym wyzwaniem w 2024 r. i w kolejnych latach pozostanie generowanie odpowiednich środków na inwestycje. W tym celu konieczne będzie zachowanie zarówno na etapie planowania, jak i realizacji budżetu odpowiednich relacji między dochodami i wydatkami bieżącymi, tak by możliwe **było wygospodarowanie nadwyżki operacyjnej rozumianej jako dodatnia różnica między tymi kategoriami**. Zachowanie równowagi budżetowej w zakresie działalności operacyjnej od 2011 r. jest – zgodnie z ustawą o finansach publicznych – warunkiem koniecznym do uchwalenia budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Poprawa wyniku operacyjnego w horyzoncie kilkuletnim i stopniowy powrót salda budżetu bieżącego do poziomu uzyskiwanego w okresie sprzed spowolnienia gospodarczego będzie istotnym wyzwaniem dla Gminy.

Zdolność do uzyskiwania dodatnich wyników operacyjnych jest również ważna z punktu widzenia utrzymania wysokiego potencjału w zakresie pozyskiwania środków z UE. Ponadto poziom nadwyżki operacyjnej kształtować będzie w istotny sposób poziom wiarygodności kredytowej Gminy Gródek, a poprawa wyników operacyjnych i finansowych, odpowiedni poziom środków do realizacji zadań bieżących i majątkowych, odpowiednia płynność finansowa, obniżenie poziomu zadłużenia oraz optymalne zarządzanie budżetem przy zachowaniu dyscypliny finansowej podnoszą ogólną ocenę stanu gospodarki finansowej Gminy.

V. Założenia w zakresie planowania dochodów Gminy

Planowane na 2023 r. dochody budżetowe w kwocie 36.650.824,58 zł zostały zrealizowane w okresie pierwszego półrocza w kwocie 17.334.407,07 zł, co stanowi 47,30% planu rocznego. Na planowane dochody bieżące w kwocie 28.020.705,58 zł w ciągu sześciu miesięcy uzyskano 14.912.278,93 zł, stanowiące 53,22% planu. W zakresie dochodów majątkowych realizacja w tym samym okresie wyniosła 2.422.128,14 zł wobec planu rocznego 8.630.116 zł i stanowi 28,07%. Obecnie zagrożenie co do poziomu wykonania dotyczą stopnia realizacji planu dochodów majątkowych, zwłaszcza z ich sprzedaży, w związku z utrzymywaniem się ograniczonego popytu, a co za tym idzie, liczby zawieranych transakcji. Element niepewności dotyczy również stopnia realizacji dochodów z podatku od czynności cywilno-prawnych, które wykazują znaczną podatność na zmiany w koniunkturze gospodarczej. Wpływy z tego podatku są uzależnione od ilości i wartości transakcji

podlegających temu podatkowi, zawieranych w szczególności na rynku obrotu nieruchomościami. Jak zwykle istnieje również ryzyko wykonania dochodów z podatków lokalnych z uwagi na zmiany w Ordynacji podatkowej czy znaczne zaległości, mimo ciągłych działań egzekucyjnych w tej sferze.

Trudne do przewidzenia są również dochody z tytułu dofinansowania projektów realizowanych przy udziale środków z UE, bowiem ich pozyskanie zależy od zakwalifikowania składanych przez Gminę wniosków przez instytucje powołane do ich weryfikacji, a także od terminów realizacji projektów, w przypadku gdy uzyskają dofinansowanie, i późniejszej weryfikacji i kontroli realizacji projektu w wyniku złożenia wniosku o płatność.

Można przypuszczać, że poprawa sytuacji ekonomicznej rodzin poprzez zwiększenie wysokości rządowego programu 800+ przyniesie wymierne korzyści również w zakresie regulowania danin publicznych, co przełoży się na skuteczniejszą ściągalność zaległych należności podatkowych od osób fizycznych. W zakresie podatków i opłat lokalnych, szczególnie w podatku od nieruchomości zakłada się wykorzystanie możliwości dochodowych określonych przez ustawę o podatkach i opłatach lokalnych tj. rozważenie przez organ stanowiący wzrostu stawek w podatku od nieruchomości na 2024 rok. Decyzja organu stanowiącego o wysokości przyjętych stawek podatków lokalnych jest czynnikiem wpływającym na wysokość dochodów własnych gminy, a obniżenie górnych stawek podatkowych nie jest uzupełnianie w ramach subwencji ogólnej. Ustalenie ostatecznej kwoty planowanych na 2024 r. dochodów budżetowych nastąpi na podstawie:

- 1) przewidywanego wykonania dochodów budżetowych w 2023 r. (w tym udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych, podatków przekazywanych przez urzędy skarbowe) w oparciu o analizę bieżących wyników realizacji budżetu,
- 2) zestawienia majątku gminy przeznaczonego do sprzedaży, dzierżawy i wieczystego użytkowania oraz na podstawie zawartych umów najmu, dzierżawy, użytkowania wieczystego z uwzględnieniem stopnia realizacji tych dochodów w latach poprzednich,
- 3) podstawą kalkulacji dochodów z opłat za gospodarowanie odpadami będzie ilość osób, które złożyły deklaracje wymiarowe na dzień 15.10.2023 r., z uwzględnieniem proponowanych stawek opłat oraz planowanych ulg i zwolnień w opłacie,
- 4) wysokości planowanych dochodów z opłaty planistycznej, adiacenckiej oraz za zajęcie pasa drogowego, powinna uwzględniać przewidywane wpływy wynikające z wydanych decyzji wymiarowych,
- 5) określonego wskaźnika inflacji,
- 6) analizy przepisów podatkowych, jakie będą obowiązywały w 2024 r., zarówno w obszarze podatków i opłat lokalnych, jak i w zakresie podatków dochodowych, w których gmina ma udział wraz z budżetem państwa, oraz w oparciu o prognozowane stawki podatków i opłat lokalnych,
- 7) planowanych zmian systemowych w podatkach, w tym zwolnienia z podatków lokalnych i inne ulgi,
- 8) dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż alkoholu szacuje się na podstawie ilości zezwoleń na czas nieokreślony oraz przewidywanej ilości zezwoleń na sprzedaż jednorazową,
- 9) dotacje celowe (w tym pomoc finansową) uzyskane od innych jednostek samorządu terytorialnego – na podstawie obowiązujących zapisów porozumień i umów,
- 10) informacji uzyskanych z Ministerstwa Finansów o wielkościach poszczególnych części subwencji ogólnej oraz o prognozowanych wpływach z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, z Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego i Krajowego Biura Wyborczego Delegatury w Białymstoku o przyznanych kwotach dotacji celowych,
- 11) zaliczki i refundacje ze środków Unii Europejskiej należy ustalić z uwzględnieniem planowanych terminów składania wniosków o płatność oraz wynikającego z umowy, czasu ich weryfikacji i poświadczenia przez Instytucję Zarządzającą.

W przypadku ustawowych zmian w kształtowaniu dochodów jednostek samorządu terytorialnego, prognozowane kwoty i struktura również ulegną zmianie. Na etapie planowania Ministerstwo Rozwoju i Finansów ustala i przekazuje prognozę dochodów z tytułu udziału w PIT dla Gminy na dany rok, przy czym nie ma ono charakteru wiążącego, a tylko szacunkowy i informacyjny. Obecnie nie są jeszcze znane wskaźniki udziału we wpływach PIT na 2024 rok, ale należy spodziewać się, iż będzie to jednak tendencja spadkowa w porównaniu z latami poprzednimi z uwagi na wprowadzanie istotnych zmian dotyczących podatków i składek na ubezpieczenie społeczne i wprowadzenie nowych ustaw związanych z rządowym programem „Polski Ład”. Wysokość udziału we wpływach z CIT jest stała i wynosi 6,71%. Ostateczne rozliczenie podatku następuje po zakończeniu roku podatkowego, w rozliczeniu rocznym. Na poziom dochodów z udziału w CIT wpływ mają też zmiany systemowe.

VI. Wydatki budżetowe

Zasadniczy wpływ na wysokość wydatków budżetowych będzie miała tzw. stabilizująca reguła wydatkowa, która wyznacza nieprzekraczalny limit wydatków dla organów i jednostek finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa.

Priorytetem będzie realizacja zarówno w 2024 r., jak i w latach kolejnych projektów, a w szczególności inwestycyjnych, finansowanych przy udziale środków z budżetu UE w ramach alokacji 2014-2020 na podstawie już podpisanych umów o dofinansowanie oraz projekty, które uzyskają dofinansowanie np z nowej perspektywy finansowej 2021-2027. Realizacja zadań musi się jednak odbywać przy zachowaniu równowagi między potrzebami rozwojowymi Gminy, a możliwościami budżetowymi.

Wydatki na 2024 r. prognozowane są w warunkach ograniczonych możliwości finansowych. Konieczna jest konsekwentna racjonalizacja wydatków bieżących, która pozwoli na optymalizowanie środków finansowych przeznaczonych na rozwój Gminy. Ograniczenia dla wydatków bieżących w latach poprzedzających, w roku 2024 i w kolejnych latach, wynikają z konieczności respektowania począwszy od 2011 r., w warunkach obniżonych możliwości dochodowych Gminy, zasady zrównoważonego budżetu bieżącego wyrażonej w art. 242 nowej ustawy o finansach publicznych z 27.08.2009 r.

Zakłada się, że w wyniku kontynuowanych działań efektywnościowych i racjonalizujących wydatki Gminy, ogółem wydatki w 2024 r. zostaną ograniczone w stosunku do planowanych w roku bieżącym przy pełnym zabezpieczeniu finansowym wydatków m.in. na obsługę długu. Podstawowym zadaniem, któremu należy podporządkować wydatki w 2024 r. są nadal cele dotyczące między innymi:

- 1) dążenia do większej efektywności wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych gminy poprzez gospodarowanie w sposób racjonalny, celowy i oszczędny, z uwzględnieniem w pierwszej kolejności zadań zleconych, obligatoryjnych oraz zadań kontynuowanych i wynikających z zawartych umów, porozumień,
- 2) zapewnienia prawidłowego funkcjonowania obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej i społecznej oraz zaspokojenie bieżących potrzeb mieszkańców,
- 3) utrzymania standardu istniejącej bazy majątkowej,
- 4) realizacji części zadań przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- 5) stymulowania rozwoju gospodarczego gminy zgodnie z kierunkami polityki społecznej i gospodarczej,
- 6) rozwój gminy poprzez realizację zadań inwestycyjnych, zwiększenie ich udziału w wydatkach ogółem.

Priorytet w wydatkach stanowią będą zadania, dla których już zostały zawarte bądź zostaną zawarte umowy oraz porozumienia o ich współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej. Głównym kryterium przy planowaniu wydatków będzie:

- 1) zabezpieczenie wydatków stałych: wynagrodzeń, pochodnych od wynagrodzeń, kosztów obsługi długu w związku z zaciągniętymi w poprzednich latach długoterminowymi zobowiązaniami z tytułu kredytów i wyemitowanych obligacji.
- 2) realizacja przedsięwzięć wieloletnich, które zostały uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Gródek na lata 2023-2026 w części dotyczącej 2024r.,
- 3) wysokość dotacji dla podmiotów realizujących zadania własne gminy będzie utrzymana na poziomie nie wyższym niż w roku 2023 po zmianach,
- 4) pokrycie ewentualnych zobowiązań z roku 2023 oraz zadania kontynuowane, w wielkościach wynikających z zawartych z wykonawcami umów oraz porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego,
- 5) pokrycie ewentualnych zobowiązań wynikających z umów związanych z zapewnieniem ciągłości działania Gminy, zawartych na podstawie upoważnień zapisanych w uchwale budżetowej i w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Gródek na lata 2023-2026,
- 6) uwzględnienie wydatków związanych z wydanymi decyzjami administracyjnymi i orzeczeniami sądowymi,
- 7) wykupienie nieruchomości dla potrzeb sprawnego przeprowadzenia procesów inwestycyjnych Gminy oraz stworzenia oferty inwestycyjnej,
- 8) uwzględnienie wydatków w związku z przekazanymi i planowanymi do przekazania w przyszłym roku do użytkowania i do bieżącego utrzymania inwestycjami,
- 9) w budżecie gminy Gródek na 2024 r. nie wyodrębnia się środków stanowiących fundusz sołecki, zgodnie z uchwałą Nr XLV/399/23 Rady Gminy Gródek z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie nie wyrażenia zgody na wyodrębnienie w budżecie Gminy Gródek na 2024 r. środków stanowiących fundusz sołecki.

Obniżenie możliwości finansowych budżetu ze względu na ograniczone dochody wymaga od dysponentów zwiększania efektywności gospodarowania środkami publicznymi, w szczególności w obszarach, które generują najwyższe koszty bieżące.

Konieczne będzie utrzymanie zwiększonej dyscypliny budżetowej w zakresie tej kategorii wydatków, m.in. poprzez rygorystyczne respektowanie zasady oszczędności zdefiniowanej w ustawie o finansach publicznych jako uzyskiwanie najlepszych efektów z danych nakładów. W tym celu należy przede wszystkim szczególnie przeanalizować ponoszone wydatki na koszty administracyjne, m.in. ograniczyć do wyłącznie niezbędnych sytuacji używanie przez pracowników własnych środków transportu do realizacji zadań służbowych, skrupulatnie analizować konieczność zlecenia realizacji zadań na podstawie umów cywilno-prawnych, monitorować wykonywanie rozmów telefonicznych pod kątem realizowania ich wyłącznie w celach służbowych, ograniczyć wydatki na zakupy administracyjne, egzekwować od pracowników pełne wykorzystywanie przysługujących urlopów i wypracowanych nadgodzin, tak aby nie było konieczności wypłacania ekwiwalentów, rozważyć przeprowadzenie wspólnego z jednostkami organizacyjnymi postępowania na zamówienie publiczne zakupu materiałów lub usług w celu uzyskania korzystniejszej ceny, przeanalizowanie wysokości cen, stawek i taryf obecnie obowiązujących na zakup materiałów, wyposażenia i usług pod kątem znalezienia korzystniejszej cenowo i jakościowo oferty, ograniczenie zakupu materiałów, wyposażenia i usług do niezbędnego minimum, ale bez zagrożenia dla realizacji i jakości realizowanych statutowych zadań, wypracować procedury i podjąć czynności w celu wyeliminowania szkód w majątku Gminy oraz wypłaty odszkodowań z budżetu Gminy. W warunkach ograniczonych możliwości budżetowych, oraz w związku z dążeniem do maksymalizacji środków na inwestycje, konieczne jest utrzymanie wydatków bieżących na co najmniej stałym poziomie, czyli z założeniem realnego spadku ich wartości, jak również konieczna jest konsekwentna racjonalizacja wydatków bieżących, która pozwoli na optymalne wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na rozwój przy jednoczesnym stopniowym zmniejszaniu długu gminy.

Są to warunki niezbędne dla utrzymania stabilności finansowej gminy w 2024 r. i w latach następnych. Rozpoczęty w latach poprzednich proces ograniczania dla wydatków bieżących musi być kontynuowany w 2024 r. i w latach następnych. Przewiduje się więc, że przy wzroście cen o wskaźnik inflacji i jednoczesnym utrzymaniu wydatków gminy ogółem w 2024 r. na poziomie zbliżonym do wykonania 2023 r., przy pełnym zabezpieczeniu finansowym wydatków obligatoryjnych związanych np. z obsługą długu, czy zawartymi umowami, wydanymi decyzjami i przy generalnym założeniu utrzymania co najmniej dotychczasowego zakresu i poziomu usług publicznych świadczonych przez gminę na rzecz mieszkańców.

Wobec powyższego, planując środki na 2024 r. należy kierować się zasadą gospodarności, celowości oraz oszczędności zdefiniowanej w ustawie o finansach publicznych, jako uzyskiwanie najlepszych efektów z danych nakładów, wydatki rzeczowe powinny być planowane na poziomie przewidywanego wykonania w roku 2022, pomniejszonego o jednorazowe zdarzenia, a ponadto:

- 1) należy podjąć działania przeciwdziałające wydatkom z tytułu kar i odszkodowań dla osób fizycznych i prawnych, zwłaszcza w zakresie gospodarki gruntami i nieruchomościami,
- 2) w zakresie zadań realizowanych w ramach wydatków bieżących i dotacji (z wyłączeniem dotacji dla niepublicznych placówek oświatowych oraz dodatków mieszkaniowych) zakłada się utrzymanie poziomu z 2023r.,
- 3) zakłada się, że zaproponowane przez jednostkę kwoty zmniejszeń wydatków bieżących przeznaczone zostaną na nowe, wskazane przez jednostkę inwestycje,
- 4) przy planowaniu wydatków na remonty i modernizacje należy sporządzić szczegółową kalkulację, zawierającą m.in. zakres prac, szczegółowy kosztorys, uzasadnienie ich poniesienia, spodziewane efekty; w przypadku tych wydatków należy również dokonać ich podziału na wydatki o charakterze bieżącym i majątkowym (poprzez wydatki majątkowe należy rozumieć wydatki sklasyfikowane w paragrafach wydatków 6010-6809 i są to wydatki związane z zakupem, powstaniem, wytworzeniem, budową, przebudową środka trwałego o wartości powyżej 10.000 zł, które dodają nowe funkcje, powiększają obiekt, natomiast poprzez wydatki bieżące należy rozumieć remonty (klasyfikowane w szczególności w paragrafie 427), które służą odtworzeniu cech, funkcji obiektów i urządzeń),
- 5) wyboru zadań przy konstruowaniu budżetu - zarówno w części bieżącej, jak i majątkowej - należy dokonywać biorąc przede wszystkim pod uwagę:
 - pokrycie ewentualnych zobowiązań z 2023 r. oraz zadania kontynuowane, w wielkościach wynikających z zawartych z wykonawcami umów oraz porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego,
 - zadania kontynuowane, na realizację których zaciągnięto zobowiązania podpisując umowy wieloletnie z wykonawcami/dostawcami towarów i usług,

- przy wyborze zadań inwestycyjnych należy kierować się głównie wykazem zadań ujętych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy
 - możliwość uzyskania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych - w szczególności pochodzących z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
 - zadania mające szczególne znaczenie dla rozwoju gminy i poprawy jakości życia jej mieszkańców,
 - zadania, które zapewnią niezbędne usługi zaspokajające potrzeby dużej liczby mieszkańców,
 - planowane dochody z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powiększone ewentualnie o niewykorzystane środki z lat ubiegłych, należy przeznaczyć w całości na zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na terenie gminy Gródek,
 - wydatki na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami, jak również zadania realizowane na podstawie porozumień zostaną ostatecznie ujęte w budżecie w wysokości kwot dotacji przyznanych gminie na ten cel (wynikających z zawiadomień organów dotujących),
- 6) wynagrodzenia i pochodne należy zaplanować z uwzględnieniem nominalnego wskaźnika wzrostu zakładanego na poziomie **6,6%** w odniesieniu do aktualnego stanu zatrudnienia oraz ewentualnych zmian organizacyjnych; dodatkowo należy skalkulować środki niezbędne na wypłaty odpraw emerytalnych (rentowych), nagród jubileuszowych, dodatkowego wynagrodzenia rocznego oraz innych wypłat wynikających z przepisów prawa,
- 7) wielkość dofinansowania ze środków własnych budżetu, zadań objętych subwencją, realizowanych przez placówki oświatowe, będzie mniejsza od poziomu kwoty z 2023 r.,
- 8) wydatki bieżące na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego utrzymane zostaną na poziomie z 2023 r.

Priorytetem w zakresie dróg i komunikacji będzie dbałość o bezpieczeństwo ruchu na drogach publicznych, co w ramach dostępnych środków finansowych planuje się osiągnąć poprzez m.in. prowadzenie prac remontowych i modernizacyjnych dróg oraz infrastruktury drogowej.

W obszarze edukacji podejmowane będą działania podnoszące standard nauki poprzez stworzenie bogatej oferty edukacyjnej i nowoczesnej bazy dydaktycznej. W miarę możliwości budżetowych Gminy podejmowane będą starania w celu nowoczesnego wyposażenia obiektów oświatowych, zgodnie z potrzebami i wymogami nowoczesnej metodyki kształcenia, a także systematyczne prowadzenie remontów w celu zapewnienia komfortu edukacji i wychowania, oraz bezpieczeństwa, przy uwzględnieniu zmian w systemie oświaty. Natomiast w obszarze edukacji i wspierania rozwoju małego dziecka, priorytetowo traktowane będzie zapewnienie wszystkim dzieciom w wieku 3-6 lat edukacji przedszkolnej na wysokim poziomie, oraz objęcie najmłodszych, niepełnosprawnych dzieci wczesnym wspomaganie rozwoju.

Należy podjąć działania mające na celu optymalizację ponoszonych kosztów, m.in. poprzez:

- projekty oszczędnościowe w zakresie kosztów energii, takie jak modernizacje oświetlenia, termomodernizacje, modernizacje ogrzewania,
- ograniczenie kosztów niezwiązanych bezpośrednio z procesem dydaktyczno-wychowawczym, takich jak koszty sprzątnięcia, przygotowywania posiłków, nadzoru nad posiadaniem przez szkoły majątkiem, na rzecz wydatków ukierunkowanych bezpośrednio na ucznia,
- ograniczenie występowania małocicznych oddziałów w przypadkach, gdy ich koszt działalności w przeliczeniu na ucznia będzie wysoki.

Do zadań priorytetowych w zakresie funkcjonowania i finansowania działalności instytucji kultury oraz upowszechniania kultury, historii i tradycji gminy Gródek nadal należeć będą:

- prowadzenie instytucji kultury oraz wspieranie ich rozwoju i działań artystycznych, a także zadań biblioteki gminnej,
- organizowanie i współfinansowanie znaczących festiwali i imprez lokalnych,
- organizowanie wykorzystania czasu wolnego przez dzieci, młodzież oraz dorosłych mieszkańców gminy, zwłaszcza poprzez organizowanie zajęć rozwijających umiejętności artystyczne oraz w zakresie rozwijania zainteresowań i poszerzania wiedzy,
- rozwój edukacji kulturalnej,
- pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi realizującymi działania artystyczne i projekty kulturalne,
- wspieranie inicjatyw upowszechniających dorobek dziedzictwa kulturowego gminy,

- popularyzacja wiedzy o gminie Gródek, w tym jej historii,
- stymulacja działań zmierzających do zwiększenia uczestnictwa w kulturze mieszkańców gminy,
- tworzenie w bibliotekach punktów informacyjnych, zakup nowości wydawniczych.

W celu dostosowania wydatków do możliwości dochodowych Gminy muszą być podjęte działania polegające m.in. na weryfikacji budżetów samorządowych instytucji kultury po dokonaniu szczegółowej analizy działalności tych instytucji.

W ramach zadań pomocy społecznej, działania ograniczające wydatki będą prowadzone przy założeniu utrzymania dotychczasowej jakości świadczonych usług ze względu na wagę znaczenia pomocy społecznej dla najuboższych mieszkańców gminy, których liczba, wobec pogarszającej się sytuacji na rynku pracy, może nadal wzrastać. W dalszym ciągu świadczenia będą ukierunkowane na optymalne zaspokojenie zwiększonego zapotrzebowania na usługi opiekuńcze z powodu starzenia się mieszkańców, zwiększenie pomocy najuboższym mieszkańcom w zakresie środków przeznaczonych na zasiłki celowe w związku ze znacznym wzrostem kosztów utrzymania, wspieranie różnorodnych działań na rzecz walki z ubóstwem, w szczególności pozyskiwania, magazynowania i dystrybucji darów rzeczowych i żywnościowych, realizacja programów z zakresu wsparcia osób i rodzin zagrożonych marginalizacją, w tym między innymi: organizacja specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, wspieranie działań na rzecz kształtowania umiejętności ekonomicznych rodzin niezamożnych, realizacja programów na rzecz zapobiegania izolacji i wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, organizowanie środowiskowych form wsparcia dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie programów profilaktycznych, informacyjno-edukacyjnych i działań w ramach edukacji publicznej oraz ograniczenia rozmiaru ryzykownych zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, działania w zakresie pomocy psychospołecznej, psychologicznej, prawnej, pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich bliskich, a także w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W zakresie kultury fizycznej i sportu priorytetem będzie organizowanie szkoleń i współzawodnictwa sportowego, szczególnie dzieci i młodzieży, obejmujące m.in. imprezy rekreacyjno-sportowe skierowane do mieszkańców gminy Gródek, takie jak festyny i imprezy o charakterze rodzinnym, ogólnodostępne imprezy biegowe, amatorskie turnieje, w grach zespołowych, imprezy promujące Gminę.

Podstawą do sporządzenia projektu planu wydatków inwestycyjnych na 2024 r. jest stan realizacji inwestycji w 2023 r. Planując wydatki majątkowe do realizacji przyjmuje się następujące zasady:

1) wydatki majątkowe dzielą się na dwie grupy:

a) wydatki w ramach Programu Rozwoju Gminy Gródek określające jednocześnie dla każdego programu:

- nazwę programu, jego cel i zadania,
- jednostkę organizacyjną realizującą program,
- okres realizacji i łączne udziały finansowe,
- wysokość wydatków w poszczególnych latach budżetowych,

b) pozostałe wydatki majątkowe, w tym wykupienie gruntów,

2) koncentracji środków na zadania kontynuowane, w tym należy wziąć pod uwagę zawarte kontrakty (umowy) na roboty budowlano-montażowe, trwające procedury przetargowe na wybór wykonawcy na roboty budowlano-montażowe, istniejące uwarunkowania formalno-prawne związane z realizacją zadań, priorytety w zakresie zadań, dla których prowadzone są prace przygotowawcze,

3) współfinansowanie zadań i projektów realizowanych z wykorzystaniem środków z funduszy Unii Europejskiej i z innych źródeł pomocowych,

4) wprowadzania zadań w pełni przygotowanych pod względem prawnym i dokumentacyjnym,

5) zadania związane z wykonaniem dokumentacji technicznej wprowadzane mogą być do planu wydatków z uściśleniem szczegółowej nazwy zadania,

6) należy uwzględnić skutki finansowe rozpoczętych zadań ujętych w budżecie Gminy na 2023 r., jakie wystąpią w budżetach w kolejnych latach.

Zakłada się utworzenie następujących rezerw budżetowych:

- rezerwa ogólna na wydatki bieżące do 1% wydatków ogółem (nie mniej niż 0,1%),

- rezerwa celowa do 5% wydatków ogółem z przeznaczeniem na zarządzanie kryzysowe (nie mniej niż 0,5% wydatków ogółem pomniejszonych o wydatki inwestycyjne, wydatki na wynagrodzenia i pochodne oraz wydatki na obsługę długu).

Mając na uwadze przyjęte założenia do planowania dochodów i wydatków, w tym wysokości wydatków dla poszczególnych tytułów inwestycyjnych, należy oprzeć konstruowanie projektu budżetu na 2024 r. na tendencji zmniejszania wskaźnika zadłużenia, przy jednoczesnym założeniu nie pogarszania się sytuacji finansowej Gminy w stosunku do sytuacji prognozowanej. Spłata zadłużenia następować ma zgodnie z harmonogramem spłaty kredytów i wykupu obligacji.

Zarówno Kierownicy jednostek, jak i wszyscy pracownicy powinni obligatoryjnie zwiększyć efektywność gospodarowania środkami publicznymi, w szczególności w obszarach, które generują najwyższe koszty bieżące. Konieczne będzie konsekwentne realizowanie i utrzymanie zwiększonej dyscypliny budżetowej w zakresie tej kategorii wydatków, m.in. poprzez rygorystyczne respektowanie zasady oszczędności zdefiniowanej w ustawie o finansach publicznych jako uzyskiwanie najlepszych efektów z danych nakładów, tak by w konsekwencji ograniczyć tempo wzrostu wydatków bieżących, by nie przekroczyło ono tempa wzrostu dochodów bieżących. Wypracowanie możliwie wysokiej nadwyżki operacyjnej pozwoliłoby na finansowanie inwestycji bez konieczności zadłużenia gminy. Będzie to wymagało od dysponentów środków zwiększenia efektywności gospodarowania środkami publicznymi, w szczególności w obszarach, które generują najwyższe koszty bieżące.

Ze względu na niepewność wykonania poziomu planowanych dochodów budżetowych niewykluczona będzie weryfikacja planowanych wydatków bieżących jak i majątkowych w trakcie roku budżetowego.